

дозволяють за допомогою багатомірного статистичного аналізу отримати деякі синтетичні альтернативи, які являють собою компромісний варіант інвестиційного розвитку енергетики, найкращий по сукупності вибраних критеріїв.

Алла ВАСІНА

Тернопільський національний економічний університет, Україна

СЕКТОРИ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ У КОНТЕКСТІ СТРУКТУРНОГО РЕФОРМУВАННЯ

Результатом і чинником розвитку регіонів виступає структура їх економік. Загальну характеристику відповідності регіонального розвитку викликам постіндустріального поступу дає секторальна структура економіки регіонів. В цьому контексті, попри наявність різних підходів до виокремлення секторальних складових економіки, заслуговує на увагу розгляд секторальної структури через призму розвитку теорії трьох секторів К. Кларка з представленням видів економічної діяльності за такими секторами: первинним – виробництво сировини (сільське, лісове та рибне господарство, добувна промисловість); вторинним – обробна промисловість; будівництво; транспорт; постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; водопостачання, каналізація, поводження з відходами; третинним – виробництво послуг; четвертинним – інформація та телекомунікації; професійна, наукова та технічна діяльність. Секторальна структура відображає стадії економічного розвитку з точки зору цивілізаційного підходу [1, с. 82]

Секторальний аналіз має закласти підґрунтя для визначення рівня прогресивності тренду структурування регіональних економічних систем, спроможності структури економіки регіонів реалізувати інноваційну модель розвитку, підходів до визначення варіантів формування ефективної структури регіональних економік на засадах секторальної компліментарності, вироблення механізмів залучення потенціалу регіонів в напрямі підвищення їх конкурентоспроможності та органічного включення у національну економіку. Проведений аналіз секторальної структури економіки регіонів дав змогу здійснити їх класифікацію за критерієм переважання відповідних секторів. При цьому за критерій переважачого сектору було взято умову, що його частка більша за середній показник по економіці України, а частки інших секторів менші за середньоукраїнські показники. Так, проведений аналіз з використанням статистичних показників структури доданої вартості за видами економічної діяльності у 2015 р. показав домінування у секторальній

структурі 10 регіонів первинного сектору, двох регіонах – вторинного, у трьох – третинного, і у десяти регіонах домінуючими є два сектори (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл регіонів України за переважанням у структурі їх економік відповідних секторів¹

Тип регіону	Регіони, що належать до даного типу
3 переважанням первинного сектору	Вінницька, Кіровоградська, Луганська, Полтавська, Сумська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська
3 переважанням вторинного сектору	Запорізька, Київська,
3 переважанням третинного сектору	Закарпатська, Львівська, Київ
3 переважанням двох секторів	Волинська (I,III), Дніпропетровська (I,II), Донецька (II,I), Житомирська (III,I), Івано-Франківська (II,I), Миколаївська (I,II), Одеська (II,III), Рівненська (I,II), Тернопільська (I,II), Чернівецька (III,I),

¹ - Складено на основі: Структура валової доданої вартості за видами економічної діяльності у 2015 р. Валовий регіональний продукт у 2015 році. Статистичний збірник, Київ, 2017// <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Така секторальна структура економік регіонів не закладає підґрунтя для формування і ефективного використання потенціалу регіонального розвитку та побудови структури національної економіки, спроможної забезпечити суспільні вимоги та закріплення національних позицій у світогосподарському просторі. У більшості регіонів України секторальна структура економіки не забезпечує належної взаємодії і взаємодоповнення складових, оскільки сировинна продукція первинного сектору не знаходить подальшої кінцевої переробки у вторинному промисловому секторі, а третинний і четвертинний сектори не створюють передумов для розвитку двох перших, реалізуючи принцип компліментарності у відповідності до сучасного постіндустріального тренду.

Реалізація концепції знаннєвої економіки зумовлює посилену увагу до розвитку четвертинного сектору економіки. Так, у структурі валової доданої вартості економіки України на цей сектор у 2015 р. (оскільки дані статистики щодо ВРП надаються із запізненням) приходилось 7,6% [2] і тільки показник по м. Києву перевищував середньоукраїнський, складаючи 20,9% (табл. 2). У п'ятнадцяти регіонах України частка доданої вартості, створеної у сфері професійної, наукової та технічної діяльності, інформаційних та телекомунікаційних послуг складала менше 50% середньоукраїнського показника, а у п'яти регіонах – менше 30%. За такої ситуації у більшості регіонів України відсутні необхідні передумови

для інноваційного структурування економіки.

Таблиця 2

Розподіл регіонів України за часткою професійної, наукової та технічної діяльності, інформаційних та телекомунікаційних послуг у структурі валової доданої вартості²

(у порівнянні з середньоукраїнським показником)

Діапазон	Кількість регіонів
I група регіонів: 100% і вище - м. Київ	1
II група регіонів: від 75 до 100% Львівська, Харківська	2
III група регіонів: 50% - 75% Луганська, Одеська	2
IV група регіонів: 30% - 50% Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Миколаївська, Тернопільська, Херсонська, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська	15
V група регіонів: до 30% Кіровоградська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Хмельницька	5

² – Складено на основі: Структура валової доданої вартості за видами економічної діяльності у 2015 р. Валовий регіональний продукт у 2015 році. Статистичний збірник, Київ, 2017// <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Усунення диспропорцій у секторальній структурі економіки регіонів і приведення її у відповідність до сучасних вимог у процесі вироблення і реалізації механізмів структурного реформування має забезпечуватись через вирішення таких основних завдань як:

– стимулювання диверсифікації структури економіки регіонів на основі залучення їх економічного потенціалу та орієнтації на забезпечення вимог сталого розвитку, що дасть змогу поступово розвинути види діяльності економіки постіндустріального типу;

– забезпечення оптимального поєднання та взаємодоповнення секторів регіональної економіки;

– визначення секторальних та міжсекторальних полюсів зростання з акцентом на реалізацію конкурентних переваг та активізацію і використання можливостей міжрегіонального співробітництва;

– формування інституційних умов розвитку секторів регіональної економіки у горизонтальній і вертикальній площині.

Значні можливості ефективного вирішення завдань удосконалення секторальної структури економіки регіонів пов'язуються з використанням кластерного підходу, який через створення передумов для розкриття значних переваг спеціалізації, концентрації, кооперації, закладає інституційних базис приведення розвитку окремих секторів у площину

дієвої взаємодії, у рамках регіональної економічної системи та економічних систем вищого рівня.

Надання чіткої стратегічної цілеспрямованості процесам структурування регіональної економіки має базуватись на узгодженому проведенні центральними і місцевими органами влади послідовної кластерної політики, зорієнтованої на реалізацію цілей структурного удосконалення економіки регіонів та забезпечення структурної збалансованості національної економіки, вироблення механізмів узгодження регіональних та національних інтересів в процесі реалізації зустрічних ініціатив. В цьому контексті значна увага центральних органів виконавчої влади має зосереджуватись на стимулюванні створення інноваційних кластерів різних рівнів, їх взаємодії, орієнтації на вироблення інноваційних платформ вирішення проблем розвитку регіонів та ефективного залучення їх потенціалу у процеси сталого розвитку.

Бібліографія

1. Прушківська Е. Кількісні та якісні характеристики секторальної структури в контексті економічного розвитку/Е. Прушківська// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013. – №6 (147).– С.82.

2. Структура валової доданої вартості за видами економічної діяльності у 2015 р. Валовий регіональний продукт у 2015 році. Статистичний збірник, Київ, 2017// <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Людмила ГАЛЬКО

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ LEAN-ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Сучасні технології бізнесу характеризуються високою динамічністю, обумовленою постійною зміною потреб ринку, орієнтацією виробництва товарів і послуг на індивідуальні запити клієнтів, неперервним вдосконаленням технічних можливостей підприємств та загостренням конкуренції. За таких обставин відбувається зміщення ресурсних акцентів в управлінні підприємством на організацію та постійне удосконалення бізнес-процесів.

Нові суспільні виклики зумовлюють відповідні зміни і в діяльності вищих навчальних закладів, які традиційно інтегрують процеси створення нових знань та їх комерціалізації для потреб бізнесу. Переорієнтація освітньої діяльності вищих навчальних закладів